

Juuri pesästä lähtenyt maakotkan poikanen. © Pekka Helo.
Young Golden Eagle.

Maakotkien pesintä vuonna 1997

Tuomo Ollila

Pari vuosisataa sitten maakotkankantamme lienee ollut tuhansia pareja ja laji pesi koko Suomessa ulointa saaristoa lukuunottamatta (Helo 1981). Etelä-Suomen kotkat hävisivät vainon seurauksena 1920-luvulle tultaessa lähes kokonaan. Tuolloin kokon kannan arvioitiin kuitenkin olleen vielä 300–500 paria. Kotka rauhoitettiin Oulun läänin eteläpuolella vuonna 1926, mutta tästä huolimatta vaino jatkui kiivaana.

Suomen luonnonsuojeluliitto aloitti vuonna 1958 järjestelmällisen kotkien esiintymiskartoituksen. Työn perusteella arvioitiin maamme kotkakannaksi 1960-luvun alkupuolella 150–200 paria (Helo 1981). Vuonna 1962 kotka rauhoitettiin koko maassa, mutta poronhoitoalueella kotkia sai tappaa poikkeusluvalla vuoteen 1968 asti. Vaino jatkui rauhoituksesta huolimatta, kuitenkin väheten hiljalleen kotkakannalle lähes merkityksettömäksi (esim. Ollila 1997).

Lapista löytyy yhä uusia reviirejä

Uusia maakotkareviirejä tuli vuoden 1997 aikana tietoon kaikkiaan 17. Näin tunnettujen reviirien kokonaismäärä on tällä hetkellä 308 (taulukko 1). Pääosa reviireistä sijaitsee Lapin läänin alueella, missä on kaikkiaan 240 reviiriä eli 78 % Suomen tunnetuista kotkareviireistä. Lähes kaikki uudetkin reviirit ovat löytäneet Lapista, eikä pesimäalue ole merkittävästi levinnyt etelää kohti. Vuosien 1993–1997 aikana pesintä on onnistunut vain noin 150 reviirillä kaikista tiedossa olevista reviireistä. Lapin lääni näyttää olevan aivan lounaisia rannikkoalueita lukuunottamatta täynnä kotkareviirejä. Aukkopaikat tarkoittavat yleensä sitä, että alueella olevat pesät ovat tarkastajilta hukassa.

Poikasmäärä nousussa, pesintätulos tasainen

Vuonna 1997 Suomen maakotkat saivat toisen kerran tutkimushistorian aikana yli 100 poikasta. Pesäpoikasia todettiin kaikkiaan 104, kun niitä oli vuonna 1996 ennätykselliset 123 (taulukko 2). Vaikka vuoden 1997 poikasmäärä oli pienempi kuin vuonna 1996, näyttää kotkan vuotuinen

poikasmäärä hitaasti kasvavan. Tärkeimpänä syynä lienee se, että reviirit ja niillä olevat pesät ovat entistä paremmin tiedossa, mutta reviirien määrä on vuosien kuluessa myös aidosti lisääntynyt mm. vainon vähenemisen myötä.

Pesintätulos (poikasmäärä aloitettua pesintää kohti) on viime vuosina pysynyt verraten tasaisena (taulukko 3). Vuonna 1997 pesintä onnistui parhaiten kotkan le-

Taulukko 1. Tiedossa olevien maakotkan reviirien ja pesien määrät kunnittain.
Table 1. Numbers of Golden Eagle territories in different localities.

Alue Locality	Reviirit Territories	Pesät Nests	Alue Locality	Reviirit Territories	Pesät Nests
Lapin lääni			Sotkamo	2	5
Enontekiö	12	22	Taivalkoski	3	9
Inari	32	41	Utajärvi	6	14
Kittilä	29	51	Vaala	1	2
Kolari	8	20	Yli-Ii	1	3
Kemijärvi	9	16	Yhteensä Total	49	96
Muonio	6	11	Vaasan lääni		
Pelkosenniemi	6	11	Alajärvi	1	1
Pello	6	6	Halsua	1	3
Posio	7	9	Kälviä	3	5
Ranua	7	17	Lestijärvi	1	4
Rovaniemen mlk	23	47	Perho	3	9
Salla	16	24	Toholampi	1	2
Savukoski	22	39	Veteli	1	4
Simo	5	5	Yhteensä Total	11	28
Sodankylä	30	46	Pohjois-Karjala		
Tervola	1	2	Ilomantsi	2	2
Utsjoki	15	30	Nurmes	1	1
Ylitornio	6	9	Valtimo	1	1
Yhteensä Total	240	406	Yhteensä Total	4	4
Oulun lääni			Kuopion lääni		
Haapajärvi	1	1	Rautavaara	1	1
Haapavesi	2	2	Yhteensä Total	1	1
Haukipudas	1	1	Keski-Suomi		
Kuhmo	1	1	Karstula	1	1
Kuusamo	6	8	Pihtipudas	2	2
Liminka	1	2	Yhteensä Total	3	3
Pudasjärvi	18	36	Koko Suomi		
Puolanka	3	6	Grand Total	308	538
Pyhäjärvi	1	1			
Pyhäntä	1	4			
Pyhäsalmi	1	1			

Taulukko 2. Tarkastuksissa todetut maakotkan poikaset 1993–1997.**Table 2.** Numbers of Golden Eagle nestlings observed in Finland in 1993–1997.

Alue Locality	1993	94	95	96	97	Alue Locality	1993	94	95	96	97
Lapin lääni						Pyhäntä	1	–	1	1	1
Enontekiö	1	5	4	4	3	Sotkamo	1	4	3	4	–
Inari	4	11	8	3	6	Taivalkoski	–	–	2	1	2
Kemijärvi	4	5	5	6	3	Utajärvi	4	2	1	6	3
Kittilä	1	10	3	6	3	Vaala	1	–	2	2	–
Kolari	1	2	4	4	2	Yhteensä Total	21	13	18	32	26
Muonio	2	1	–	1	–	Vaasan lääni					
Pelkosenniemi	1	–	1	5	4	Kälviä	1	1	–	2	–
Pello	–	1	2	1	3	Lestijärvi	–	–	–	–	2
Posio	1	2	3	2	1	Perho	1	1	1	2	2
Ranua	5	2	3	6	5	Veteli	–	–	2	2	2
Rovaniemen mlk	5	7	8	7	11	Yhteensä Total	2	2	3	6	6
Salla	3	5	5	7	9	Pohjois-Karjala					
Savukoski	4	6	6	9	6	Iloantasi	1	1	–	–	–
Simo	–	–	1	1	–	Yhteensä Total	1	1	–	–	–
Sodankylä	10	4	6	9	7	Kuopion lääni					
Tervola	1	–	–	–	1	Rautavaara	–	–	–	–	1
Utsjoki	3	8	6	5	1	Yhteensä Total	–	–	–	–	1
Ylitornio	1	–	5	8	4	Keski-Suomi					
Yhteensä Total	47	69	70	84	69	Karstula	–	1	1	–	–
Oulun lääni						Pihtipudas	2	1	–	1	2
Haapajärvi	1	1	1	–	–	Yhteensä Total	2	2	1	1	2
Kuhmo	–	1	–	–	–	Koko Suomi					
Kuusamo	2	2	2	3	6	Grand Total	73	87	92	123	104
Liminka	1	1	–	1	2						
Pudasjärvi	8	1	4	11	10						
Puolanka	1	1	2	2	–						
Pyhäjärvi	1	–	–	1	2						

Kiitokset

Kotkien pesätarkastusta on suorittanut nelisenkymmentä vapaaehtoista lintuharrastajaa. Ilman heidän uupumatonta ponnisteluaan joskus hyvinkin raskaisissa olosuhteissa näin kattava pesäseuranta olisi mahdotonta. Heille kaikille suuret kiitokset. Pesärekisteriä ja tarkastustoiminnan koordinointia hoitaa Metsähallituksen Perä-Pohjolan puistoalue.

Summary: Pair numbers and nesting success of the Golden Eagle in Finland in 1997

The number of known territories of the Golden Eagle in the breeding season 1997 was 308, and 240 of them were situated in Finnish Lapland (table 1). The number of known territories increased from 1996 (291 territories) by seventeen and almost all new territories were found in Lapland.

In 1997, the total number of fledglings recorded was 104 (tables 2 and 3). As usual, a half of the known pairs were breeding (table 3). In spring 1997, there were many snowstorms in the northernmost Finland, which lead to many unsuccessful breeding attempts.

Since the 1980's, numbers and nesting success of the Golden Eagle in Finland have been monitored by voluntary bird ringers. Monitoring is lead by the Finnish Forest and Park Service.

Kirjallisuus

Helo, P. 1981: Kotka, lintujen kuningas. – Helo, Kaajaani.

Ollila, T. 1997: Maakotkan pesintä Suomessa 1990-luvulla. – Linnut-vuosikirja 1996:33–34.

Kirjoittajan osoite / Author's address
Metsähallitus
Perä-Pohjolan puistoalue
PL 8016
FIN-96101 Rovaniemi

vinneisyysalueen eteläosissa aina Lapin läänin eteläosiin asti. Heikoin pesintätulos oli Luoteis-Lapin alueella, Kittilässä, Kolariissa ja Muoniossa. Tällä alueella todettiin runsaasti haudontavaiheessa keskeytyneitä pesintöitä, mikä viittaisi kevään sääolojen vaikuttaneen pesintään. Säätekijöiden vaikutuksesta pesinnän onnistumiseen tarvitaan kuitenkin lisäselvityksiä.

Edellisvuotta pienempään poikasten kokonaismäärään voi tietysti vaikuttaa se-

kin, että reviierejä tarkastettiin hieman vähemmän kuin vuonna 1996. Muut pesintää kuvaavat luvut olivat samankaltaisia edellisen vuoden lukujen kanssa. Kotkat näyttävät myös saaneen pesiä kutakuinkin rauhassa. Tietoon ei tullut yhtään varmaa kotkiin kohdistunutta hävitystapausta, vaikka muutama epäilyttävä tapahtuma jäikin vaille varmaa selitystä. Vaino ei nykyisellään myöskään vaikuttane kotkakannan kasvuun.

Taulukko 3. Maakotkan pesien tarkastustiedot Suomessa 1990–1997. Tarkastettujen reviierien määrät on korjattu tarkentuneiden tietojen mukaisiksi (vrt. Ollila 1997).**Table 3.** Breeding success of the Golden Eagle in Finland in 1990–1997.

	Vuosi Year							
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Tarkastettuja reviierejä Number of territories	172	189	203	180	231	273	286	269
Onnistuneita pesintöitä Number of successful breedings	70	50	73	62	79	76	98	81
Tuhoutuneita pesintöitä Number of unsuccessful breedings	8	19	24	10	12	22	18	19
Koristeltuja pesiä Number of pairs present at nests that did not lay	51	68	51	64	82	95	110	88
Mustia reviierejä Number of territories without observed eagles	43	52	55	44	58	80	60	81
Pesintöitä yhteensä Number of breeding pairs	78	69	97	72	91	98	116	100
Asuttuja pesiä Number of nests occupied	129	137	148	136	173	193	226	188
Isoja poikasia Number of large nestlings	87	53	90	72	89	92	123	104
Isoja poikasia/onnistunut pesintä Large nestlings per successful nests	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,3	1,3
Isoja poikasia/aloitettu pesintä Nestlings per breeding attempts	1,1	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	1,1	1,0
Poikasia/pari Nestlings per all pairs	0,7	0,4	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Asuttuja pesiä % Percentage of nests occupied	75	72	73	76	75	71	79	70
Pareista pesiviä % Percentage of pairs breeding	60	50	66	53	53	51	51	53
Tuhoutumis-% Unsuccessful breedings (%)	10	28	25	14	13	22	16	19